

# SŁOWO

Wilno, Piątek 7 października 1927 r.

Redakcja i Administracja ul. Ad. Mickiewicza 4, otwarta od 9 do 3 Telefon: redakcji 243, administracji 228, drukarni 262

PRENUMERATA miesięczna z odzieniem do domu lub z przesyłką pocztową 4 zł. naliczanie 7 zł. Konto czekowe w P. K. O. Nr 80259.

W sprzedaży detalicznej cena pojedynczego n-r 20 groszy. Opiata pocztowa naliczana ryczałtem. Redakcja rękopisów niezamówionych nie zwraca.

CENY OGŁOSZEŃ: Wiersz milimetryowy jednosłupowy na stronie 2-ej i 3-ej 30 gr. Za tekstem 10 groszy. Kronika reklamowa lub nadesłane 40 gr. W n-ch świątecznych oraz z prowincji o 25 proc. drożej. Zagraniczne 50 proc. drożej. Ogłoszenia cyfrowe i tabelowe o 25 proc. drożej. Za dostarczenie numeru dowodowego 20 gr.

## ODDZIAŁY:

SARANOWICZE — ul. Szosowa 172  
BRASZAW — ul. 3-go Maja 64  
DUKSZTY — ul. Gen. Berbeckiego 10  
DUNIŁOWICZE — ul. Wileńska 1  
GLEBOKIE — ul. Zamkowa 80  
GRODNO — Plac Batorego 8  
KAMIEŃ KOSZYRSKI — Związek Ziemian  
LIDA — ul. Majora Mackiewicz 63

NIEŚWIEŻ — ul. Ratuszowa 1  
NOWOGRÓDEK — ul. Mickiewicza 20,  
NOWOSWIEŻYAN — ul. Wileńska 28  
POSTAWY — Rynek 19  
STOŁPCE — ul. Piłsudskiego  
ST. ŚWIEŻYAN — ul. Rynek 9  
SWIR — ul. 3-go Maja 5  
WILEJKA POWIATOWA — ul. Mickiewicza 24

## O porozumienie i konsolidację.

Od dni kilkunastu prasa konserwatywna, a w ślad za nią prasa innych kierunków, rozpisała się o zjeździe w Dziukowie, o konsolidacji konserwatywnego obozu, o rzekomym rozłamie stronnictwa Ch. N. i t. p.

Rezultat całej tej polemiki dziennikarskiej jest niewątpliwie ujemny. Sprawę należy wyjaśnić. Jako członek Komisji Porozumiewawczej trzech grup konserwatywnych, poczuwam się do obowiązku jasnego sformułowania sytuacji w nadziei, że położy to kres niepotrzebnym dyskusjom i odbierze zwolennikom innych zapartytów politycznych okazję do rozkoszowania się pozorami walki w naszym obozie.

Komisja Porozumiewawcza dała od szeregu miesięcy do ustalenia formuły i ideologii trzech grup konserwatywnych w tem przekonaniu, że określenie rzeczywistych, aktualnych celów jest najpewniejszą drogą do osiągnięcia współpracy. Zjazd w Dziukowie podkreślił ideową wspólność i jednocześnie nikłość taktycznych różnic między trzema ugrupowaniami. Komisja Porozumiewawcza wyłoniła organ, który pod nazwą Komitetu Redakcyjnego, biorąc asumpt uzgodnień osiągniętych pracując nad burzą dziennikarskiej polemiki, nad sprawą stworzenia już nie tylko wspólnej ideologii, ale wspólnej platformy wyborczej i programu aktualnych pozycji, dla przeprowadzenia których chcemy stworzyć wspólny organ wykonawczy.

Nie chcę nikomu, ani żadnej grupie na tem miejscu robić zarzutów, ale ostrzegam wszystkich, a specjalnie pisma wszystkich trzech kierunków, że toczona obecnie polemika pracę naszą nie ułatwia, ale ją utrudnia. Utrudnia nam pracę konsolidacji zarówno pan Siroński, dewoluując pojęcia głów swego stronnictwa, gdy do akcji porozumienia się przyznają, jak również inne organy konserwatywne, gdy wskazują na pewne jednostki, jako zapory do tego porozumienia. Utrudniają nam konsolidację również insynuacje, zarzucające pewnym ugrupowaniom dążność do wzięcia się z ugrupowaniami o wrogię nam ideologię. Wreszcie czy są czy niema nieporozumień w łonie samej grupy konserwatywnej, nie mogą one być przez tamte grupy podnoszone i wtrącać się im w te sprawy nie wolno.

Jeżeli ktokolwiek, w którymkolwiek z ugrupowań konserwatywnych nie chce stworzenia wspólnego frontu konserwatywnego, świadomego swych celów, nie ulegającego ani podszeptom oportunistów, ani dawnym nalogom kompromisowemu, a stawiającego patriotyzm państwowy za główną doktrynę, a dobro państwa za cel, jeżeli ktokolwiek chce nam do tego celu widzi drogi, temu bez względu na to, jak cenną byłaby indywidualność ta jednostka, powiemy „Proficiscere Catilina”.

Równocześnie oświadczam, że o ile znane mi są nastroje kolegów moich w Komisji Porozumiewawczej, obca nam jest wszelka dążność do wprowadzenia zamętu w którymkolwiek z ugrupowań konserwatywnych i uważamy, że nieporozumienia wewnętrzne powinny być w łonie samej grupy załatwione. Niewątpliwie nieporozumienia takie być mogą, może nawet dojść do rozłamów, nie jest to jednak naszym celem, nikt z innych grup do tego przyczynić się nie powinien, a zwycięstwo jednego lub drugiego kierunku decyduje o możliwości lub niemożliwości konsolidacji. Na zewnątrz swych ścierń niema sensu wynosić, ku uciechu wrogich nam obozów.

Zadaniem tych ludzi jest szczerze i uczciwie, bez osobistych animozji dążenie do stworzenia jednego, ławą idącego obozu zachowawczego, który bezkompromisowo odgrodziłby się

z prawa i lewa, wynosząc na światło dzienne nieskazywany program konserwatywny, który wszystkich ludzi najeździe w Dziukowie, o konsolidacji konserwatywnego obozu, o rzekomym rozłamie stronnictwa Ch. N. i t. p.

Niech słów tych nikt nie bierze, jako specjalnie do siebie skierowanych, bo byłoby to odezwaniem się do ludzi, którzy są innych przekonań, a także do ludzi, prowadzących intręgi polityczne, od których chcemy być wolni.

Eustachy Sapieha.

## Polityka zagraniczna Finlandji.

GDANSK, 6 X. PAT. Finlandzki minister spraw zagranicznych Voionmaa udzielił helsingforskiemu korespondentowi Baltische Presse dłuższego wywiadu, w którym na wstępie z wielkim zadowoleniem podkreślił fakt wyboru Finlandji do Rady Ligi Narodów. Głównym punktem programu finlandzkiego w Lidze Narodów jest walka o utrzymanie spokoju. Najważniejszym, zasadniczym i praktycznym zadaniem Ligi Narodów jest — zdaniem ministra Voionmaa — konstruktywna praca pokojowa.

Następnie minister w sprawie stosunków Finlandji do państw skandynawskich i bałtyckich oświadczył między innemi, że Finlandja jest pod względem historycznym państwem skandynawskim, ale warunki polityczne sprawy, że Finlandja łączy z państwami bałtyckimi wspólne interesy gospodarcze. Szczególnie przyjaźne stosunki łączy Finlandję z narodem estońskim. Istnieją również w pewnych sprawach politycznych wspólne interesy między obu tymi krajami. Minister zaznaczył jednak, że między Finlandją a Estonją niema żadnego sojuszu.

Przed kilku laty czyniono zabiegi o stworzenie jednolitego frontu obejmującego Finlandję, Estonję, Łotwę, Litwę i Polskę. Plan ten jednak w znacznym stopniu wskutek oporu Finlandji spelił na niczem. Pragniemy pozostać neutralni i nie chcemy szukać bezpieczeństwa naszego narodu i państwa w systemie sojuszków. Należy jednak podkreślić, że wolne i niepodległe państwa, które powstały na terytorjum dawnej Rosji są wzajemnie zainteresowane w utrzymaniu swej wolności i samodzielnosci i ten wzajemny interes pragnąłby rząd finlandzki uwidocznić w systemie sądów rozjemczych, obejmujących państwa bałtyckie łącznie z Finlandją, Polską, Niemcami i Rosją.

Chcemy pokoju — powiedział dalej min. Voionmaa — i wszelkie zewnętrzno-polityczne awantury są z naszej strony zupełnie wykluczone. Nasza armia służy tylko celom obronnym. Zagranica musi jednak zrozumieć, że bez gwarancji nie możemy się rozbroić. Muszą być stwierdzone warunki bezpieczeństwa, a potem dopiero może nastąpić rozbrojenie. Bezpieczeństwo, postępowanie rozjemcze i rozbrojenie — te trzy sprawy tworzą jedno cało i nie dadzą się w żaden sposób oddzielić.

Wielkie znaczenie polityczne ma zdaniem korespondenta Balt. Presse — zadanie zrealizowania szeroko zakrojonego systemu rozjemczego obejmującego wszystkie państwa bałtyckie łącznie z Finlandją, Polską, Niemcami i Rosją. Ponieważ zbiorowa gwarancja angielsko-francuska jest niemożliwa, a system rozjemczy bez sankcji — nie ma zbyt wielkiej wartości, ewentualny układ więc, jak zaznacza korespondent Baltische Presse, musiałby przewidywać zbiorową pomoc wszystkich państw uczestniczących w układzie dla zaatakowanego państwa, co wykazuje dziwne podobieństwo do dawnej idei bałtyckiego sojuszu obronnego.

Oficerowie polscy w Stambule.

KONSTANTYNOPOL, 6 X. PAT. Polska misja wojskowa, która przybyła na kilkudniowy pobyt do Stambułu, zwiedziła szkołę sztabu generalnego i intendturę wojskową. Szkoła sztabu generalnego wydała na cześć gości bankiet.

Legion Amerykański.

LONDYN, 6 X. PAT. Około 300-ku członków delegacji legionu amerykańskiego przybyło dziś z Antwerpii do Londynu. Delegacji reprezentują 48 stanów amerykańskich.

## Po akcji odwetowej w Wilnie.

### Dalsze aresztowania.

W dalszym ciągu akcji, wywołanej represjami Rządu kowieńskiego w stosunku do szkolnictwa polskiego na Litwie, dokonano dalszych aresztowań wśród działaczy litewskich.

Aresztowani zostali ks. Ambroży Jakowanis z Gierwiat oraz nauczyciele szkół T-wa „Rytas” Stanisław Kozłowski i Józef Kozakiewicz.

U ks. Jakowanisa znaleziono broń w ilości większej niż przewiduje zezwolenie wydane mu przez obojętne władze.

Władze woj. Białostockiego aresztowały Dworankowskiego z Sein oraz ks. Szymeluna z Roinicy. Przy ks. Dworankowskim znaleziono 1700 litów, 960 dolarów i 3500 złotych.

Ponadto przytrzymał na terenie województwa przeszło czterdzieści osób. U piętnastu z nich znaleziono w mieszkaniu druki i literaturę litewską, świadczącą najwyraźniej o kontakcie z Litwą.

### List JE. Arcybiskupa Jalbryzkowskiego do P. Wojewody.

J. E. Arcybiskup Metropolita Jalbryzkowski wystosował w dniu wczorajszym list do Pana Wojewody, w którym prosi o zwolnienie aresztowanych księży, zgłaszając gotowość złożenia ewentualnie „wymaganych gwarancji”.

### Konfiskata tygodnika „Keljas”.

Władze bezpieczeństwa skonfiskowały w dniu dzisiejszym nakład tygodnika „Keljas” za artykuły treści antypaństwowej.

### Do ogółu polskiej młodzieży akademickiej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Przez cały czas istnienia Uniwersytetu Wileńskiego dochodziły nas w różnych odstępach czasu wiadomości z za kordonu o szkodach wszystkim polskim, o ucisku ludności polskiej przez szowinistyczne rządy litewskie.

Przed paru dniami zaalarmowani zostaliśmy rozpaczliwym listem wieńczących nauczycieli powszechnych szkół polskich, z t. zw. „Obozu Koncentracyjnego” w Worniach, z prośbą o ratunek.

My, jako młodzież akademicka, zdać musimy sobie sprawę z nieszczęścia jakie spotyka rodaków naszych na Litwie, — z grozy zniszczenia szkolnictwa polskiego.

Drogie każdemu Polakowi imię polskie i godło stałe i systematycznie jest przez szowinistów litewskich poniewierane. To też jako młodzież akademicka Wszechnicy Batorowej o wielkich tradycjach Filaretów i Filomatów, rdzennie związani z ziemią wileńską, dać musimy w imię bezstronnej słuszości wyraz swemu oburzeniu przeciwko gwałtom litewskim. Wszyscy akademicy Polacy wiami wziąć udział w wiecu protestacyjnym organizowanemu przez całe społeczeństwo polskie bez różnicy przekonań w dniu 9. X. r. b. o godz. 13 ej w Sali Miejskiej.

Obeznacając swoją podkreślimy jednolitość z całym Narodem Polskim protest i oburzenie przeciwko ciemnościom litewskim.

Wszyscy na wiec!

WILEŃSKI KOMITET AKADEMICKI

### Akcja dyplomatyczna mocarstw w Kownie.

WARSZAWA, 6 X (tel. wł. Słowa). Jak się dowiadujemy, w związku z ostatnimi niesłychanymi represjami rządu kowieńskiego w stosunku do Polaków na Litwie spodziewane jest oficjalne wystąpienie dyplomatyczne przedstawicieli mocarstw zachodnich w Kownie.

### Echa wileńskie w prasie niemieckiej.

BERLIN, 6 X. PAT. Prasa tutejsza podaje obszernie głosy dzienników warszawskich o prześladowaniu szkolnictwa polskiego na Litwie. Niemieckie dzienniki demokratyczne Vossische Zeitung i Berliner Tageblatt podają wiadomości o zarządzeniach odwetowych w Wilnie p. t. „Nowy kryzys w stosunkach polsko-litewskich”.

### Decyzja w sprawie pożyczki nastąpi dziś.

WARSZAWA, 6-X. PAT. W dniu dzisiejszym, w godzinach rannych odbyła się konferencja Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z panem wice-premierem Bartlem w sprawie pożyczki. W godzinach popołudniowych Pan Prezydent konferował z panem Marszałkiem Józefem Piłsudskim. Decyzja w sprawie pożyczki powzięta będzie w dniu jutrzejszym, t. j. dnia 7 b. m. i podana do wiadomości publicznej w godzinach rannych.

### Estonja przeciw sojuszwowi z Litwą.

TALLIN, 6. X. PAT. Wczorajsze posiedzenie komisji spraw zagranicznych parlamentu estońskiego było bardzo burzliwe. Prawie wszyscy członkowie komisji, nie wyłączając socjalistów, krytykowali ostatni wywiad ministra spraw zagranicznych Ackela w sprawie przymierza państw bałtyckich. Wypowiadając się przeciwko sojuszwowi z Litwą. W kołach komisji spraw zagranicznych panuje mniemanie, że Estonja powinna dążyć do sojuszu z Finlandją na północy oraz Łotwą i Polską na południu.

### Niepowodzenia litewskie w Kłajpedzie.

BERLIN, 6 X. PAT. Z Kłajedy donoszą, że odbyło się tam w dniu dzisiejszym pierwsze zebranie sejmiku kłajpedzkiego. Podczas wyborów do prezydium weszli większością 21—23 głosów, na ogólną liczbę 29-ciu posłów, jako przewodniczący przedstawiciel niemieckiej partii rolniczej, a jako wice-przewodniczący przedstawiciel niemieckiej partii ludowej i przedstawiciel niemieckiej partii socjalistycznej. Po wyborze wice-przewodniczących, przedstawiciel frakcji litewskiej złożonej z 3-ch posłów oświadczył, że frakcja litewska usuwa się od dalszych głosowań, ponieważ większość sejmiku nie uwzględniła zupełnie życzeń Litwinów.

### Reforma polityki gospodarczej Rzeszy Niem.

BERLIN, 6-X. PAT. W dniu wczorajszym wobec nieobecności ministra pracy Brauna, nie było oddzielnego posiedzenia rady ministrów natomiast odbywały się dalsze narady poszczególnych ministrów w sprawach gospodarczych i finansowych. Żadnych decyzji, wobec nieoficjalnego charakteru narad, nie powzięto. Dzisiaj ma się odbyć oficjalne posiedzenie gabinetu, które zajmie się całym kompleksem zagadnień gospodarczych. Poza tem ma być omówione zagadnienie stosunków gospodarczych polsko-niemieckich. Jak twierdzi Vossische Zeitung, na dzisiejszym posiedzeniu mają być uczynione próby uzgodnienia poglądów ministra rolnictwa z jednej strony, a ministra gospodarki i ministra spraw zagranicznych — z drugiej. Chodzi głównie o kwestię importu polskiej wytworów rolniczych do Niemiec. Na piątkowe posiedzenie gabinetu ma być zaproszony poza tem dyrektor Banku Rzeszy dr. Schacht, aby wziąć udział w dyskusji nad reformą polityki finansowej i gospodarczej Rzeszy.

## Wiatr świeży w opinii polskiej.

Należy podkreślić tę jedyną myśl, którą okazała prasa polska w sprawie litewskiej. Ostatnie posunięcie naszego rządu były może jedynym posunięciem w dziedzinie polityki zagranicznej, wszystkich dotychczasowych rządów polskich, które nie wywołało żadnego protestu, a natomiast ogólne uznanie. Pomoc i obrona, okazana w ten sposób Polakom w ziemi Kowieńskiej, jest przyczyną tego powszechnego uznania. Jedynie socjaliści w Warszawie i socjaliści w Wilnie nie zgadzają się z ogólnym nastrojem i krytykują zarządzenia rządu.

Takie skoncentrowanie opinii naokoło rządu, takie zsolidaryzowanie się całego społeczeństwa polskiego z poważyłą, decydującą akcją rządu, przychodzi bardzo w porę. Niesie ono odcieranie zainteresowań od kłopotów wewnętrznych i skieruje wzrok i myśl Polaków ku sprawom państwowym i państwowym. Przypomina, że jest coś ważniejszego od kłótni i targów, intrąg i podejrzeń, mianowicie interes państwa, mianowicie stanowisko Polski w polityce międzynarodowej.

Posunięcie rządu marsz. Piłsudskiego w stosunku do Litwy Kowieńskiej i dla naszych wewnętrznych stosunków było korzystne. Skierowanie wysiłków społeczeństwa ku celom państwowym, zamiast celów partyjnych zawsze na dobre wychodzi państwu. W lukę pomiędzy obradami parlamentu uderzył srebrny ton głosu, wzywający pomocy dla uciskanych braci z za kordonu. Pod wrażeniem, pod majestatem tej skargi uciłli wszyscy, wszyscy poddali się dyrektywom rządu, który godnie broni na państwowych i narodowych interesów Polski.

Francja obchodzi teraz dwudziestopięciolecie śmierci Emila Zoli, wielkiego pisarza, który zmarł w nocy z 28 na 29 września 1902 r. przez nieopatrznie otwarcie kurka gazowego wydzielającego gaz. Z powodu tej śmierci powstała paryska, komunistyczna Humanite słynny list Zoli „l'accuse”

„...oskarżam pułkownika Paty de Clam... oskarżam generała Mercier, że stał się winowajcą największej zbrodni przeciw sprawiedliwości... oskarżam generała Billota, że sfalszował dane podczas śledztwa... oskarżam generała de Pelleux i majora Ravary, że przeprowadzili badanie w sposób łajdaki... oskarżam panów Belhomme, Varinard i Couard...”

Wiemy ile kosztowała Francję sprawa Dreyfusa. Francuska myśl polityczna zjechała w tym okresie cały naród obracał swoje zainteresowanie dookoła sprawy Dreyfusa, wszystkie swe namiętności wkładał w spory czy Dreyfus winien był ohydnej zbrodni, czy nie. O niczem nie mówiono jak tylko o danych, których dostarczało śledztwo w tej sprawie i o tem mnożenie domysłów, podejrzeń, inwektyw i obzłości, których dostarczało rozgorączkowanie atmosfery. Natód francuski szerszokółował się na przeciąg tych kilku lat. Tak! sprawa zbrodni Dreyfusa myślała państwo francuskie przez kilka lat.

Wszystcy patryjoci francuscy wołali, że sprawa Dreyfusa rozstrząsa i rozkłada armię francuską, że należy dać jej pokój, że mniejsza o jednego niewinnego czy winnego, gdy chodzi o dobro państwa, o pokój wewnętrzny. Lecz nie — obóz, nazwany przez patryjotów francuskich — obozem maseńsko-żydowskim wołał z całych sił: mniejsza o interes państwa, mniejsza o pokój wewnętrzny, kiedy wyrządziło się straszne zbrodnie, potworną krzywdę jednostce! Tak, tak, w Paryżu rozmawiałem kiedyś z

## Sejm i Rząd.

### Herbatka polityczna.

WARSZAWA, 6 X (tel. wł. Słowa) Dziś wieczorem w apartamentach prywatnych wice-premiera Bartla odbyła się herbata polityczna, na której obecni byli wszyscy członkowie rządu z premierem marszałkiem Piłsudskim na czele oraz reprezentanci świata politycznego i społecznego.

### Min. Zaleski wyjeżdża do Nici.

WARSZAWA, 6 X. Pat. W zdrowiu p. ministra Spraw Zagranicznych Augusta Zaleskiego nastąpiła znaczna poprawa. W piątek dn. 7 października, po podziurkowaniu rannym, p. minister Zaleski wyjeżdża wraz z małżonką na rekonwalescencję do Nici. Pobyt p. ministra Zaleskiego w Nici potrwa około 2-ch tygodni.

### Narada w sprawie cen węgla.

WARSZAWA, 6 X. Pat. Dnia 6 bm. u p. ministra Pracy i Opieki Społecznej d-ra Stanisława Jurkiewicza odbyła się konferencja z przedstawicielami konwencji węglowej i rady zjazdów przemysłowców górniczych w sprawie cen węgla i podwyżki płac w przemyśle węglowym Zagłębia Dąbrowskiego.

### Nominacja wice-prez. W. Dyr. Kol. inż. Niebieszczańskiego.

KATOWICE, 6 X. PAT. Pan Minister Komunikacji Romycki mianował wice-prezesa Dyrekcji Kolejowej w Wilnie inż. Niebieszczańskiego wice-prezesa Dyrekcji Kolei Państwowych w Katowicach.

### Z Min. Spraw Zagranicznych.

P. Józef Wołkiewicz, dotychczasowy referendarz w M. S. Z. został delegowany z dn. 1 października do Ambasady Polskiej w Paryżu z tytułem Sekretarza.

### Konserwatyści angielscy za równouprawnieniem kobiet.

LONDYN, 6. X. Pat. Na dzisiejszym posiedzeniu konferencji stronnictwa konserwatywnego w Cardiff przyjęto znaczną większością głosów wniosek opowiadający się za równouprawnieniem kobiet z mężczyznami w czynnym prawie wyborczym.



niem Towarzystwa Przyjaciół Nauk  
w Wilnie, Wileńskiego Towarzystwa  
Lekarskiego oraz Związku Lekarzy  
Polaaków, dn. 10 października 1927 r.  
(w poniedziałek) o godz. 7 i pół  
wiecz. w gmachu T-wa Przyjaciół  
Nauk (ul. Lelewela 8) odbędzie się  
uroczyste zebranie, poświęcone pa-  
mięci zmarłego w dniu 24 sierpnia  
r. b. prezesa Towarzystwa Przyjaciół  
Nauk, członka honorowego T-wa Le-  
karskiego oraz współzałożyciela Związ-  
ku Lekarzy Polaaków s. p. D-ra Wła-  
dysława Zahorskiego.

